

EAPC - Gestió de la informació: transparència i protecció de dades

Les dades obertes en temps de pandèmia

12-05-2020

La COVID-19 ha estat un sotrac excepcional des de tots els punts de vista. Sembla que per primera vegada la humanitat s'enfronta a un procés de selecció natural, tan habitual en la resta d'espècies. La pandèmia ens ha agafat per sorpresa i des de tots els àmbits de la nostra vida ens ha obligat, de manera individual i col·lectiva, a reinventar-nos i a adaptar-nos a les noves circumstàncies que, se'ns dubte, canviaran les nostres vides per sempre més.

En temps de crisi és quan realment es posen a prova les fortaleses i les debilitats de qualsevol sistema polític i econòmic. En aquests moments és quan esdevé crucial que la ciutadania tingui tota la informació necessària per poder formar-se una opinió sobre les polítiques públiques aplicades pels governs i, sobretot, mesurar la coherència dels discursos polítics i els compromisos públicament exposats. En aquests moments és quan la ciutadania pren consciència de la importància del seu apoderament per participar en la definició de les polítiques públiques. No s'hi val només desprestigiar les accions que estan aplicant els governs, cal corresponsabilitzar-se en la definició d'aquestes polítiques.

En aquest context pren més importància que mai la gestió de les dades per part de les administracions i la posada a disposició de la ciutadania, com també la gestió de la crisi des de les polítiques de bon govern.

La pandèmia, doncs, posa a prova els governs, que tenen una oportunitat d'or per recuperar la confiança de la ciutadania mitjançant una gestió pública transparent. I part d'aquesta gestió pública transparent requereix l'obertura de les dades públiques.

Per què obrir dades relacionades amb la COVID-19 és tan important per a l'eficiència de la gestió pública? El valor de les dades es demostra també pel seu ús en una assignació més eficaç de recursos humans i físics escassos, necessaris per combatre la COVID-19. Per exemple, cal distribuir amb atenció i eficiència personal mèdic, ventiladors, llits hospitalaris, llits d'UCI, kits de prova, equips de protecció personal (EPI) i intervencions diagnòstiques, terapèutiques i preventives per

maximitzar els beneficis. Tot i que modelar i predir la pandèmia és difícil, els models s'utilitzen per ajudar a projectar on es necessiten més recursos i per assegurar que la infraestructura sanitària no es desborda.

I per a la societat?

Les dades obertes estan jugant un paper cada vegada més important en la solució de grans problemes públics. Ens aporten noves formes d'avaluació i permeten una participació més directa i col·laborativa en les accions de govern.

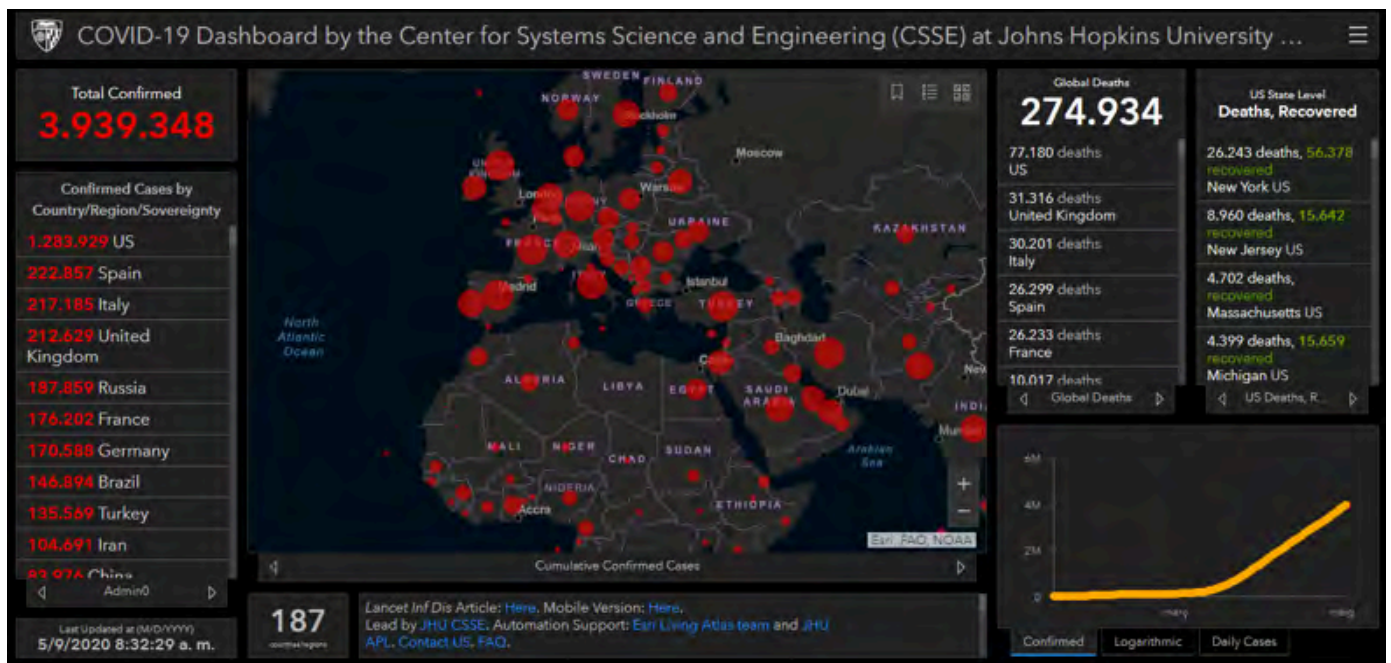
Arran de la propagació global del coronavirus, és més important que mai tenir accés a les dades públiques, no només per transparència sinó per facilitar que els col·lectius reutilitzadors (científics, analistes de dades, periodistes, empreses privades, etc.) aportin nous coneixements que permetin combatre el virus. Oferir les dades en obert dona l'oportunitat de treballar conjuntament, col·laborar, compartir projectes i models complementaris des de diferents àmbits.

És important identificar les variables necessàries per analitzar aspectes fonamentals com ara el comportament estacional, les taxes de mortalitat territorials i l'eficàcia de les mesures governamentals. Obrir les dades ofereix moltes oportunitats per millorar la resposta de les diferents administracions al virus, i desenvolupar mètodes basats en dades per a una millor comprensió i control de la pandèmia.

A causa de la ràpida acceleració que experimentem amb la COVID-19, hi ha una enorme demanda de dades fiables, especialment per part de les comunitats de recerca, i aquestes dades de qualitat són les que pot oferir la mateixa Administració. És important respondre aquesta demanda amb dades oficials per neutralitzar que corrin per les xarxes socials dades poc fiables, partidistes o extreptes de bases de dades no oficials.

L'Institut John Hopkins va ser el primer que va publicar un conjunt de dades que contenia una visió global de com s'està estenent el virus de la COVID-19. El quadre de comandament i el conjunt de dades llançat a GitHub es van fer públics el 22 de gener d'enguany.

El [mapa de seguiment de coronavirus](#) es va desenvolupar per controlar casos confirmats de coronavirus a tot el món, per rastrejar i registrar casos en temps real. El quadre de comandament actualment rep una mitjana d'1,2 bilions d'interaccions al dia. L'objectiu de posar a l'abast aquestes dades era proporcionar als investigadors, a les autoritats sanitàries públiques i al públic en general una eina fàcil d'utilitzar per fer el seguiment del brot a mesura que es desplegava.

Trobareu informació completa d'altres casos de publicació de dades i visors de l'evolució de la pandèmia a l'espai específic del [Portal de dades obertes. Dades, evolució i impacte de la COVID-19 arreu del món.](#)

I a la Generalitat, què hem fet?

A la Generalitat de Catalunya, des de tots els departaments, i molt especialment des del Departament de Salut, hem treballat per oferir en un temps rècord dades obertes de tots els àmbits d'afectació de la COVID-19.

Així, des del final de març es van publicar al [Catàleg de dades obertes](#) les dades relacionades amb el seguiment de la pandèmia des d'un punt de vista sanitari: registre de casos amb diferents segregacions, registre de defuncions, etc.

Però, a banda de les dades estrictament sanitàries, vam treballar i encara estem treballant per oferir en obert qualsevol dada que pugui donar idea de l'impacte de la pandèmia en altres sectors, com per exemple en l'àmbit laboral, econòmic, turístic, social, etc. En aquest sentit, també s'ofereixen en format obert [dades sobre els expedients de regulació temporal d'ocupació](#) (ERTO) o [sobre l'afectació al territori](#) en la mobilitat, la qualitat de l'aire, el cycle de l'aigua, el transport públic, etc.

També hem actualitzat les dades relacionades amb l'atenció telefònica (dels telèfons [012](#), [112](#) i el d'[atenció contra la violència masclista](#)), molt interessants dels del punt vista social, ja que han experimentat un augment exponencial de les trucades rebudes, especialment preocupant en el cas del telèfon d'atenció contra la violència masclista.

Val a dir que la pressió social pel que fa a la demanda d'obertura de dades ha estat elevada, i que el contacte entre el col·lectiu de reutilitzadors i l'Administració ha estat molt freqüent i productiu. Podeu consultar algunes de les visualitzacions i aplicacions desenvolupades al món privat amb l'ús de les dades obertes del nostre portal a la pàgina [Reutilització de les dades obertes de la COVID-19 a Catalunya.](#)

Les dades obertes publicades al catàleg i relacionades amb la COVID-19 han monopolitzat pràcticament les visites al Catàleg de dades obertes. Com a dada significativa, els conjunts publicats relacionats directament amb la pandèmia representen l'1,2% del total de conjunts de

dades oferts i, en canvi, concentren gairebé el 17% dels accessos en aquest darrer mes.

Finalment, des de l'Administració hem fet un gran esforç no només per publicar les dades sinó per fer-les comprensibles, i hem treballat en l'elaboració de visors que facin més accessible la informació a la ciutadania en general. Podeu consultar el visor de l'[evolució dels casos, altes i defuncions a Catalunya](#).

Dificultats i limitacions

Però no tot són flors i violes, com en tots els àmbits la pandèmia ha estat un cop dur per a l'Administració, i ha canviat les formes de treball i les interrelacions d'un dia per un altre en un moment en què per donar resposta a la urgència i la immediatesa hauríem necessitat més que mai recórrer als nostres circuits estables de treball.

Així doncs, es pot dir que ens hem hagut d'anar reinventant sobre la marxa per poder donar resposta a la demanda social, i això, sens dubte, ho hem aconseguit gràcies a la voluntat i la dedicació de tots els actors implicats en els processos d'obertura de dades, que ens ha suposat, en certs moments, un gran esforç personal.

Això ens ha fet adonar d'un punt crucial a l'hora de gestionar les nostres dades, i a fer-nos preguntes que ens han de fer reflexionar:

- Estem realment preparats per treballar amb l'objectiu d'obrir totes les dades de l'Administració?
- Estem preparats per oferir dades de qualitat en temps real?
- Tenim els nostres sistemes d'informació preparats per generar de manera automàtica conjunts de dades?
- Tenim realment interioritzat a l'ADN de la nostra organització la necessitat de resoldre, planificar i avaluar basant-nos en dades objectives i quantificables?
- És prou àgil l'Administració per respondre amb rapidesa en moments de crisi?

El fet de passar de publicar allò que la llei obliga (*open by law*) a publicar tot el que cap llei prohibeix (*open by default*), és un canvi de paradigma no menor, que té implicacions importants dins de l'organització, que cal assumir i gestionar; implicacions no només pressupostàries, sinó de canvi cultural i organitzatiu, que sol ser la part més complicada dels projectes. Passar d'un marc mental on "la informació és poder" a un altre on l'objectiu és "la socialització de les dades", no és trivial ni senzill. I aquesta crisi ens ho ha fet evident.

Conclusions

La crisi sanitària, des del punt de vista de l'obertura de dades, no ha fet més que posar en evidència la importància d'obrir dades perquè la comunitat de reutilitzadors pugui analitzar-les i convertir-les en coneixement, que ha de servir per combatre el virus i que fins i tot pot ajudar a salvar vides.

Malgrat les circumstàncies inestables des del punt de vista laboral (el confinament ens ha obligat a trobar noves formes de treball i d'interrelacionar-nos), estem donant resposta a aquesta necessitat. Ja ho he dit abans, la crisi ens ha posat a prova, però ens ha permès trobar solucions imaginatives i ens ha aguditzat l'enginy per superar els obstacles.

Però també la crisi, la immediatesa, l'experiència en general, ens ha donat motius per reflexionar sobre els aspectes en què ens hem de focalitzar per integrar la cultura de la dada en la feina diària del personal de l'Administració pública.

En aquest sentit, és clau una aposta clara per part del Govern i un lideratge polític ferm i decidit, que acompanyin i facilitin al màxim el canvi cultural i organitzatiu que necessita l'Administració per poder potenciar el valor de les dades obertes en tots els seus àmbits.

Podeu trobar informació addicional en les fonts següents:

- [Portal europeu de dades obertes](#)
- [DATA in the time of COVID-19](#)
- [COVID-19 AND WHY PUBLIC DATASETS ARE SO IMPORTANT](#)
- [Collecting Open Government Approaches to COVID-19](#)
- [Use of Open Government Data in response to the coronavirus \(Covid-19\) outbreak.](#)

Àngels Vidal Juanola

Cap de l'Àrea per al Govern de les Dades. Direcció General d'Administració Digital. Dept. de la Presidència